

Krk dobar primjer i lider u odvajanju otpada

Ključ neuspjeha u gospodarenju otpadom je negativna selekcija kadrova, smatra Vjeran Piršić, ekološki aktivist i predsjednik udruge Eko Kvarner

Objavio **Sanja Knjaz** - 09.11.2022 u 17:49

Među gradovima i općinama u Hrvatskoj jedan od lidera u odvajanju otpada je već godinama svakako **Krk**. Istina, prošle godine Krk je, po podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, ostvario nešto nižu stopu – 45 posto, od željene stope od 50 posto odvojeno prikupljenog otpada prema EU direktivama. No, ovaj pad vjerojatno se može pripisati upravo povećanju ukupne količine proizvedenog otpada, kao i drugačije metodologije izračuna. Kako bilo, Krk je jedna uspješna priča o kojoj su čak i sociolozi radili terenska ispitivanja s ciljem da spoznaju zašto je na Krku uspio projekt zbrinjavanja otpada.

Kako nam je otkrio **Vjeran Piršić**, ekološki aktivist i predsjednik **udruge Eko Kvarner**, na Krku su sve shvatili kao civilizacijski iskorak lokalne zajednice, a ne kao tehnički problem komunalca.

“Da bi se u tome uspjelo doslovno se prije svega mora promijeniti čovjek. U cijelu su se priču uključili najznačajniji ljudi na otoku, uključujući i biskupa. Također, s tehničke strane projekt su vodili najsposobniji kadrovi na otoku. Krk je počeo sa sustavom 2006. godine nakon šest godina promišljanja i to smo tada napravili suprotno nacionalnoj strategiji. Na Krku smo 2000. godine išli rješavati problem otpada i naručili studije od Lerotića, Dobrovića i Uršića, 2004. godine je bila gotova studija i 2006. smo sve implementirali. Dogodilo se to da smo prvi dan imali 18 posto prikupljenog otpada, a strategija je govorila da će 2025. godine biti 25 posto, a mi polako idemo na 80 posto. Naravno, išli smo u vrtiće i škole s edukacijom, prof. Uršić je išao kod biskupa i na misi se govorilo o razvrstavanju otpada, aktivisti Mjesnog odbora su stajali uz kante i pomagali svim mještanima s razvrstavanjem i nedoumicama koje su imali.”

Da bi se u odvajanju otpada uspjelo doslovno se prije svega mora promijeniti čovjek!

Kadrovi i edukacija su ključ uspjeha

“Ovo s kadrovima je možda i ključ uspjeha jer ne zaboravimo da u mnogim općinama diljem Hrvatske stvari funkcioniraju po sistemu da ako netko nije dobar za posao po stranačkoj liniji *zaposliš ga ili u turizmu ili kao direktora komunalca s još par infantilnih nećaka*. Dakle, držim da je ključ neuspjeha mnogih općina upravo negativna selekcija kadrova”, smatra Piršić.

“Uglavnom, **razvrstavanje otpada** shvatili smo kako društveni projekt. Poanta je u edukaciji, a tu bih napomenuo da su naši stari ljudi na otoku znali i nekad postupati s otpadom, gotovo se sve recikliralo u bodulskom kućanstvu. Mi moramo postaviti društvenu svijest ka individualnoj odgovornosti, prema našem jedinom planetu, a mislim da u toj misiji nije zabranjeno koristiti i religiju u interakciji s ekologijom upravo da bismo razvili društvenu svijest. Ključno za uspjeh na početku, dakle, nije isključivo tehnički problem, već civilizacijski iskorak zajednice i opsežna edukacija. Naš je specifičan izazov i to što nas ima 20.000 zimi i 120.000 ljeti, a dolaze nam mnogi ljudi koji ne znaju niti žele razvrstati otpad. Primjerice turisti Nizozemci to rade bez problema, no neki drugi to ne žele ili ne znaju. Nama je trebalo 10 godina da optimiziramo sustav da postane koliko-toliko isplativ, jer imamo na primjer sela koja su jako udaljena i s malo stanovnika.”

“Kad imate koncentraciju stanovnika, dobru edukaciju, bolju komunikaciju, bolju logistiku onda je sve lakše. Primjerice, mi ne znamo nikad koliko će doći *vikendaša* van sezone. Npr, morate imati dežurnu službu da *vikendašu* koji je navratio za lijepog vremena i ošišao živicu osigurate odvoz. A ne smijemo smetnuti s uma da je logistika na otoku plus odvoz razvrstanog otpada dramatično teža nego recimo u Zagrebu. Mi isto imamo sustav prema količini otpada, papir, biofrakcija, plastika i metal zajedno te staklo. U kući imamo četiri kante: žuta, plava, smeđa, zelena. Meni je dosta jednom tjedno odvoz jedne frakcije, a tko želi može naručiti i više odvoza, a plaća se volumen koji se sakuplja. U sustav smo uveli **door to door princip** koji dobro funkcionira. Naš komunalni otpad, tj. biološka frakcija, ide na Treskavac i on proizvede gnojivo te na proljeće kućanstva dobiju dva kupona gdje mogu podignuti humus”, razlaže Piršić.

Kao odgovor na pitanje zašto u našoj državi nema više uspješnih sredina, Piršić ističe da Hrvatska nije uspjela jer sustav nije dobro dizajniran, a ni redizajniran.

“Naime, upravo zato što nije prihvaćen kao civilizacijski iskorak cijele zajednice projekt otpada vode ljudi koji su potkapacitirani menadžeri, a ogroman je problem i to što je u sustav gospodarenja otpadom ušla *mafija*. Gradonačelnik jednog velikog grada na Jadranu mi je rekao da ako ti netko ponudi rudnik zlata ili zbrinjavanje otpada ti uzmi radije otpad jer će zlato, za razliku od otpada, prije ili kasnije presahnuti”, kaže Piršić.

Na Krku su sve shvatili kao civilizacijski iskorak lokalne zajednice, a ne kao tehnički problem komunalca

Kružno gospodarstvo u Hrvatskoj je jedan mit, fraza

“Također, osim bivše ministrice Mirele Holly i ministra Slavena Dobrovića, nismo imali kvalificirane ministre koji bi problemu s otpadom pristupili na studiozan način. Čak je i to resorno ministarstvo premreženo sitnim interesima odnosno pojedincima koji imaju osobnog interesa od *‘pravih gospodara otpada’ u RH*. Na lokalnom nivou, pak, ljudi su često potkapacitirani, pa i nesposobni, osim u rijetkim slučajevima. Ova se problematika ne shvaća kao civilizacijski iskorak lokalne zajednice, već više kao tehnički problem hoće li vrećice i kante biti plave ili žute ili su veće ili su manje.”

“Kružno gospodarstvo u Hrvatskoj je jedan mit, fraza koja se ne razumije od strane vladajućih, izvršne vlasti, ali i građana, a kamoli da se adekvatno implementira. Iz Bruxellesa se puno govori o tome, ali realizacija kod nas je definitivno podbacila. Imamo lošu državnu administraciju kako na nacionalnom tako na regionalnom i na lokalnom nivou”, smatra Piršić te dalje razlaže:

“Uzmimo primjerice Centre za gospodarenje otpadom: priča s njima nije uspjela zato što je u dizajnu to bio loš projekt još i s *koruptivnim* elementima. Spomenimo samo debakl projekta Marišćina i Kaštijun te sve što se događa oko Piškornice. Ministarstvo i županije svoje su napore najviše usmjerili na gradnju megalomanskih regionalnih centara za gospodarenje otpadom, koji su se na spomenutom primjeru Marišćine i Kaštijuna pokazali promašenima jer kočje razvoj sustava recikliranja u gradovima i općinama koji im gravitiraju. Oba nisu funkcionalna. Glavni problem je koncept, koji je potpuno kriv. To su dokazala oba smetlišta, jer ovo su obična smetlišta. Mi smo previše centralizirana država i onda radimo lokalno centralizirano.”

“Što se, pak, tiče spalionica glede kojih, kao i o mnogo čemu u Hrvatskoj, postoje prijepori već godinama, rekao bih da nam nisu potrebne. Naime, ako uspješno odvajate frakcije možemo reći da nemamo što spaljivati. Ako dobro razvrstavate smeće spalionice su višak jer će vam na kraju nedostajati sirovine. Primjerice, u Göteborgu se uvozi smeće iz južne Italije jer im nedostaju sirovine. Drugi problem je da ja osobno vjerujem u spalionice samo sjevernije od Alpa, a ne vjerujem u njih južno od Alpa. Naime, držim da je u Hrvatskoj problem što te spalionice tehnološki neće biti održavane na kvalitetan način, a kao što sam rekao, držim i da nisu potrebne. Rekao bih da u Hrvatskoj nemamo nužnu protestantsku etiku da bi upravljali spalionicama na adekvatan način, stoga, veliko NE za spalionice južno od Alpa.”

“Nemamo inženjersku kulturu da se inženjer suprotstavi naredbi nadređenog, odnosno vlasnika kad od njega traži da spaljuje na nižoj temperaturi na kojoj nastaju dioksini i furani. Na primjer, u Kaštelima u cementari radnici su trebali napraviti popis ulja za spaljivanje i pokazalo se da postoje brojne nepravilnosti. Problem je prijavljen i policiji, ali nije se vjerovalo policijskoj upravi da prikupi podatke nego se uključila SOA jer se u Kaštelima zaista radilo svašta. Oni su u cementari godišnje tri puta više spalili ulja nego što Viktor Lenac koji remontira brodove ispusti ulja. Također, ljudi koji se bave spaljivanjem otpada su rekli da po drugom zakonu termodinamike spaljivanje nije pozitivno. Kad napravite energetska bilancu, morate više uložiti nego što dobijete. Tako da je korištenje smeća za grijanje fraza koja nije matematički dokazana. Spalionice nisu nužne ako se napravi domaća zadaća, one energetska nisu pozitivne i rješavaju problem da tako kažemo za one nedisciplinirane ili lijene koji ne mogu i ne žele razvrstavati otpad”, zaključio je razgovor *Vjeran Piršić*.

Projekt izrade i objavljivanja serijala tekstova pod naslovom **Otpad u raljama lokalnih moćnika**, autorice Sanje Knjaz, financijski je podržala Agencija za elektroničke medije, kroz projekt Poticanja novinarske izvrsnosti za 2022. godinu.
